

रथत समाचार

खिचों न कमानों को, न तलवार निकालो, जब तोप मुकाबिल हो, तो अख्यावार निकालो - अकबर इलाहाबादी

संपादक : भैरवनाथ वाकळे | महाराष्ट्र, गोवा, कर्नाटक राज्यात एकाचवेळी प्रसिद्ध होणारे दैनिक

• RNI No. MAHMAR/2011/40847 • वर्ष १३ वे • अंक ३४२ वा • सोमवार, ता. ३० जून २०२५ • www.rayatsamachar.com • पाने ४ • मूल्य रु. ४.००

मराठीचा अस्तित्वासाठीची दुरारी लढाई!

महाराष्ट्र सरकारने राज्यातील प्राथमिक शाळांमध्ये पहिलीपासून उत्तीर्णी भाषा म्हणून हिंदी भाषेची सक्षी केल्याच्या विरोधात माझे मित्र डॉ. दीपक पवार यांनी त्याच्या शासेय शिक्षण अभ्यास कृती समन्वय समितीरुपे पत्रकार भवनात शिक्षण तज्ज्ञ, भाषा अभ्यासक, राजकीय नेते आणि मराठी जनतेच्या उपस्थितीत आज, विवारी एका जाहीर संघेचे आयोजन केले होते. त्याचप्रमाणे शिवसेनेचे उद्घव बालासाहेब ठाकरे आणि महाराष्ट्र नविनीर्माण सेनेचे प्रमुख राज ठाकरे यांनी अनेक वर्षांचे आपले मतभेद बाजूला ठेऊन मराठीच्या याच मुद्द्यावर येत्या ५ जुलै २०२५ रोजी एका मोर्चाचे आयोजन केले आहे. मराठीवर होणाऱ्या अस्तित्वाच्या विरोधातील हे असंतोषाचे वातावरण महाराष्ट्रात पुढील एकदा तयार झाले आहे. या पार्श्वभूमीवर माझ्या नेतृत्वाखाली मुंबई मराठी पत्रकार संघाच्या वर्तीने बेवाळीस वर्षांपूर्वी म्हणजे ७ मार्च १९८३ रोजी मुंबईच्या दूरदर्शनवर केंद्रावर काढप्राणत आलेल्या मोर्चाची मला आठवण झाली. या मोर्चापूर्व केंद्र सरकाराला दूरदर्शनवर खास मराठीसाठी दुसऱ्या स्वतंत्र चॅनलची निर्मिती करावी

कुमार कदम
१८६९६१२५२६

महाराष्ट्रसंघ

मोर्चाला पाठीबा जाहीर केला. दादरच्या सिद्धीविनायक मंदिराशेजारच्या साने गुरुजी उत्तानापासून ते मुंबई दूरदर्शन केंद्र एवढ्या अंतराचा हा मोर्चा होता. पण त्यात लोक मोर्चा संख्येने सहभागी झाले. इतकेच नव्हे तर मुंबई महानगर पालिकेची त्या दिवशीची सर्वसाधारण सभा तहकूब करून सर्व नगरसेवक महापौर स्व. डॉ. मनमोहनसिंग बेदी यांच्या नेतृत्वाखाली मोर्चात समिल झाले. मोर्चा अत्यंत शांततेने नेण्याचे आमच्या बैठकीत ठरले होते. मोर्चाची योषणाही तशाच पद्धतीच्या असाव्यात असेही निश्चित केले गेले होते. पण मोर्चाला सुरुवात झाली आणि उत्साही नगरसेवक छग्न भुजबळ यांनी “जला दो, जला दो, दूरदर्शन केंद्र जला दो !” अशी घोषणा दिली आणि वातावरण एकदम गंभीर झाले. या घोषणेमुळे बाबूजी म्हणजे सुधीर फडके खूप अस्वस्थ झाले. ते धावत माझाकडे आले आणि म्हणाले की, “कदम ही घोषणा प्रथम थांबवा, या मोर्चाला एक प्रतिष्ठा लाभली आहे, ती कोणाला घालवू देऊ नका”. मी लागलाच भुजबळ यांच्याकडे गेलो आणि त्यांना घोषणा थांबविण्याची विनंती केली, पण एकतील ते भुजबळ कसले. ते म्हणाले, “बाबूजीना सांगा, ताक पिझन लढाई करता येत नाही”. मग मला अक्षरशः गयावया करायला लागली. इतर थोर मंडळींनीही मध्यस्थी केली आणि भुजबळांना शांत केले. मोर्चाखूपच चांगला आणि यशस्वीही झाला. मोर्चाच्या वर्तीने दूरदर्शन केंद्राचे तकालीन संचालक श्री. तातारी यांना (हे काशिरी गृहस्थ होते) शिष्टमंडळातफे निवेदन देण्यात आले. त्याचप्रमाणे नंतर तकालीन केंद्रीय माहिती आणि नमोवाणी मंवी एल.के. भगत यांचीही भेट घेण्यात आली. मोर्चाची खूप गंभीरीने दखल घेतली ती महाराष्ट्राचे तकालीन मुख्यमंत्री स्व. यांत्रिम राजदार प्रमुख उद्घव ठाकरे, युवसेना प्रमुख आदित्य ठाकरे, खासदार संजय राऊत यांच्यासह पक्षाचे अनेक नेते आणि कार्यकर्ते मोर्चा

लागली. हा यशस्वी लढा महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा एक भाग बनला आहे आणि त्यासाठी माझे प्रयत्न कामी लागले याचा मला खूप खूप अभिमान आहे. त्यावेळी मुंबई मराठी पत्रकार संघाचा भी अध्यक्ष होतो. दूरदर्शनच्या कार्यक्रमांमध्ये मराठी भाषेची गळचीपी केले जाते, असे आढळून आल्यामुळे त्या विरोधात मी आणि माझ्या सहकार्यांनी दूरदर्शनवर मोर्चा काढावा, असे निश्चित केले. मात्र या मोर्चाला कोणत्याही परिस्थिती राजकीय रंग येणार नाहीत याची पुणे-पूर्ण दक्षता घेतली गेली. या मोर्चाला सर्वकष खूप रुप्य देण्यासाठी मुंबई मराठी पत्रकार संघाच्या वर्तीने पत्रकार संघात मुंबईतील सर्व मराठी संघटनांचे पदाधिकारी आणि महत्वाच्या वर्षांची बैठक बोलाविण्यात आली. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर फडके, अभिनेते स्व. दाजी भाटवडेकर, स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समिती’ची स्थापना करण्यात आली आणि लढ्याला अंतिम स्वरूप देण्यात आले. या मोर्चाला राजकीय पक्षांना यांची केला गेला होता. तरीही मुंबईतील सर्व राजकीय रंग येऊ नये म्हणून शिवसेनेसह सर्व राजकीय पक्षांना मोर्चापासून दूर ठेवण्यात आले होते. अपवाद फक्त शिवसेनेचे स्थानिय लोकाधिकार समितीचे नेते स्व. सुधीर भाऊजे जोशी आदी दिग्ज मंडळी सहभागी झाली होती. या बैठकीत माझ्या अध्यक्षतेखाली ‘मुंबई मराठी पत्रकार संघ मुख्यमंत्री संघर्ष समित

नागवडे कारखान्यामुळे तालुक्याचा कायापालट - चेअरमन राजेंद्र नागवडे

५१ व्या गळीत हंगाम तयारीस प्रारंभ मिल रोलर पूजन कार्यक्रम संपन्न

श्रीगोंदा । माधव बनसुदे

सहकारी साखर कारखान्यामुळे श्रीगोंदा तालुक्याचा खच्या अथवा कायापालट झाला असून, तालुका आज वैभवाच्या शिखावार पोहोचला आहे. या सहकारी गंगोत्रीचे संरक्षण व संवर्धन करण्याची जबाबदारी सर्वांची आहे. यासाठी सभासद, ऊस उत्पादक शेतकी आणि कामगारांनी सक्रिय सहभाग देणे आवश्यक आहे, असे आवाहन कारखान्याचे चेअरमन राजेंद्र नागवडे यांनी केले. २०२५-२६ या गळीत हंगामाच्या पूर्वीत यांच्या हंगामात एक भाग म्हणून मिल रोलर पूजन कारखान्याचे चेअरमन राजेंद्र नागवडे, संचालक सवाता हिंवे व प्रवीण लबडे यांच्या हस्ते पार पडते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी व्हाईस चेअरमन बाबासाहेब भोसे हे होते. राजेंद्रदादा नागवडे म्हणाले, “आज सहकारी साखर उद्योगाला खाजांनी कारखान्यांशी कडवी स्पर्धा करावी लागत आहे. दिवसेंदिवस खर्च वाढते.

असतानाही गाळ्य हंगामाचे दिवस कमी होते चालते आहेत. पूर्वी १९० ते १९०५ दिवस चालणारा हंगाम आता केवळ १९०५-२० दिवसांपर्यंत मर्यादित झाला आहे. अशा परिस्थितीत नागवडे कारखाना उसाच्या दरात मगे राहणा नाही. मात्र, यासाठी शेतकऱ्यांनी आपला ऊस आपल्याच कारखान्याला गाळ्यासाठी द्यावा, अशी विनंती त्यांनी केली. व्हा. चेअरमन बाबासाहेब भोसे म्हणाले, ‘स्व. बापूंच्या विचारांचा वारसा आणि सर्व संचालक घेऊन राजेंद्रदादांच्या नेतृत्वाखाली

मंडळाच्या सहकाऱ्यांने आजवर सभासद आणि शेतकऱ्यांना चांगला ऊस दर देण्याची भूमिका आम्ही यशस्वीपणे पार पाडली आहे. भविष्यातही नागवडे कारखाना उसाच्या दरात मगे राहणा नाही. मात्र, यासाठी शेतकऱ्यांनी आपला ऊस आपल्याच कारखान्याला गाळ्यासाठी द्यावा, अशी विनंती त्यांनी केली. व्हा. चेअरमन बाबासाहेब भोसे म्हणाले, ‘स्व. बापूंच्या विचारांचा वारसा आणि सर्व संचालक घेऊन राजेंद्रदादांच्या नेतृत्वाखाली

संचालक मंडळ एकदिलाने कार्यरत आहे. जिल्हात नागवडे कारखाना अग्राण्य ऊस दर देण्यासाठी प्रसिद्ध आहे. भविष्यात ही संस्था आणखी बळकट होण्यासाठी सर्व सभासद व शेतकऱ्यांचे सहकारी आवश्यक आहे.” कार्यक्रमात केन्यार्ड विभागातील भाऊसाहेब पडळकर, हनुमंत काळे आणि उत्तम दरेकर यांचा सेवानिवृत्ती निमित्त स्तकार करण्यात आला आणि त्यांना निरोप देण्यात आला. यावेटी त्यांना निरोप देण्यात आला. यावेटी संचालक श्रीनिवास घाटो, राकेश

पाचुपे, प्रशांत दरेकर, योगेश भोईटे, डी. आर. काकडे, प्रा. सुरेश रसाळ, बंडु. जगताप, संदीप औटी, दत्तात्रेय कातोरे, सरपंच प्रवीण शिंके, प्रा. भगवान शिंके, कार्यकारी संचालक प्रवीण शिंदे, यांच्यासह कारखान्याचे खातेप्रमुख, कामगार आणि सभासद मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक संचालक भाऊसाहेब नेटके यांनी तर आभारप्रदर्शन शरद जगताप यांनी केले.

लोकमान्य टिळक जयंतीनिमित्त राज्यस्तरीय मराठी वक्तृत्व स्पर्धा

कोपरगाव | प्रतिनिधी

स्वतंत्रं संग्रामाचे महानायक लोकमान्य गंगाधर टिळक यांच्या जयंतीनिमित्त पदभूषण करमसीभाई सोमैया राज्यस्तरीय मराठी वक्तृत्व स्पर्धे चे भव्य आयोजन कोपरगाव येथे होत आहे. ही स्पर्धा २२ व २३ जुलै २०२५ रोजी सोमैया विद्या विहार संचालित श्री शारदा इंग्लिश मिडियम स्कूल, कोपरगाव यांच्या वर्तीने घेण्यात येणार आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक सौंदर्य, वैचारिक परिपक्ती आणि आत्मविश्वास वृद्धिगत करण्याच्या उद्देश्याने गेल्या पाच वर्षांपासून या स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन केले जात आहे. मराठी भाषेच्या संवर्धनाबाबरोबरच राष्ट्रभक्ती आणि प्रभावी सादरीकरणाच्या कौशलांयांचा विकासास या स्पर्धेच्या माध्यमातून साधाला जातो. या वर्षांच्या स्पर्धेचे आयोजन अधिक भव्य, व्यापक आणि दर्जात्मक स्वरूपात पार पडणार आहे. केवळ स्पर्धा नव्हे तर विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त विकासाची शिदोरी म्हणून ही स्पर्धा ओळखली

जाते. मंचावर आत्मविश्वास, विचार वर्षांपासून या स्पर्धेचे यशस्वी आयोजित गेल्या पाच वर्षांपासून या स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन केले जात आहे. मराठी भाषेच्या संवर्धनाबाबरोबरच राष्ट्रभक्ती आणि प्रभावी सादरीकरणाच्या कौशलांयांचा विकासास या स्पर्धेच्या माध्यमातून साधाला जातो. या वर्षांच्या स्पर्धेचे आयोजन अधिक भव्य, व्यापक आणि दर्जात्मक स्वरूपात पार पडणार आहे. केवळ स्पर्धा नव्हे तर विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त विकासाची शिदोरी म्हणून ही स्पर्धा ओळखली

प्रथम पारितोषिक : ₹५,०००/- + स्मृतिचिन्ह + प्रमाणपत्र, द्वितीय पारितोषिक : ₹३,०००/- + स्मृतिचिन्ह + प्रमाणपत्र, द्वितीय पारितोषिक : ₹३,०००/- + स्मृतिचिन्ह + प्रमाणपत्र, तृतीय पारितोषिक :

अतिक्रमणात कोलमडलेले व्यवसाय पूर्ववत होण्यास सुरुवात

शेवगाव | लक्ष्मण मडके

तालुक्यातील रूपूर्व भागातील बालमटाकळी, बोधेगाव, चापडगाव तसेच राक्षी परिसरातील शेवगावगेवराई राज्य महारागलिंगत अतिक्रमित जागांवरील व्यवसाय सार्वजनिक बांधकाम विभागाने हटविल्याने व्यवसाय सुरु केला, गेल्या दोन ते अडीच महिन्यांपासून अनेक छोटे-

मोठे व्यवसाय कोलमडले

होते. या पार्श्वभूमीवर अनेक

केले आहे.

व्यापारी, कारागीर आणि

मजूर बांधकाम, दुर्स्ती

व नुतनीकरणाच्या कामांत

युंतले असून, बाजारपेठ पुन्हा

सावरण्याच्या मार्गावर आहे.

अतिक्रमण हटविल्यानंतर

काही व्यावसायिकांनी

मागे सरकून तिथेच नव्याने

व्यवसाय सुरु केला,

गेल्या दोन ते अडीच

महिन्यांपासून अनेक छोटे-

मोठे व्यवसाय कोलमडले

होते. या पार्श्वभूमीवर अनेक

व्यापारी काही कालावधी

समितीचे माजी सभापती

लागाणर असल्याचे स्थानिक व्यापार्यांचे मत आहे. या कठीण काळात बालमटाकळी यांची वेथील प्रसिद्ध हटविल्याने व्यावसायिक मजितभाई शेख यांची गावातच नव्याने हटविल्याने व्यवसाय सुरु केला. त्यांच्या या नव्या मुरुवातीबद्दल रेषेश शिंदे, समाजसेवक ग्रामस्थांच्या वर्तीने त्यांचा शाल, श्रीफळ देऊन सन्मान करण्यात आला. या वेळी शेवगाव कृती उत्पन्न बाबाभाई शेख, हरून शेख, मैनुदीन शेख, हरून शेख, यांचा विकासावर आवाहन करत आहेत, “असे अधिकारी, पदाधिकारी प्रसाद मते यांनी सांगितले.

रामनाथ राजपुरे, प्रगतशील

शेतकीरी रंगभाऊ वैद्य,

बालमटाकळी सेवा संस्थेचे

माजी चेअरमन हरिश्चंद्र घाडे,

अलपसंख्याक आदाईचे तालुकाक्याक्ष कमुझाई शेख, मधुकर पारेकर,

यांच्या गुणातील व्यवसाय सुरु व्यवसाय सुरु केला. त्यांच्या या नव्या मुरुवातीबद्दल रेषेश शिंदे, समाजसेवक ग्रामस्थांच्या वर्तीने त्यांचा मैनुदीन शेख, हरून शेख, यांचा विकासावर आवाहन करत आहेत, “यांनी सांगितले काजी सभापती

मोधळवाडी निसर्गरम्य परिसरात इनोव्हेटर्स पब्लिक स्कूलची वनभोजन सहल

कृषी पर्यटन केंद्रातील भेटीने विद्यार्थ्यांची कृषी व निसर्ग अभ्यास

संगमनेर | नितीनचंद्र भानरेव

इनोव्हेटर्स पब्लिक स्कूल, चंदनापुरी या शाळेच्या एक दिवसीय वनभोजन सहलीचे आयोजन संगमनेर तालुक्यातील मोधळवाडी या निसर्गरम्य ठिकाणी करण्यात आले होते. या सहलीदरम्यान विद्यार्थ्यांनी परिसरातील कृषी पर्यटन केंद्रातील भेटी देऊन निसर्ग, वनस्पती, पक्षी व कृषीविषयक माहितीचा प्रत्यक्ष अनुभव घेतला. ‘क्षेत्रभेट सहल’ ही अध्ययनाच्या भिंती आलांदून शिक्षणाचे प्रत्यक्ष अनुभव घेतला. ‘क्षेत्रभेट जागू’ यांनी नियमितपणे आयोजित करण्याची कृषी व निसर्ग अभ्यास

शिक्षणाची विकासावर आयोजित करण्यात आले होते.

